

**STUDIJSKI BORAVAK NA THE UNIVERSITY OF WESTERN
ONTARIO (LONDON – ONTARIO, CANADA)**

Daša Poredoš

Studijski boravak na The University of Western Ontario (London – Ontario, Canada)

Na prijedlog i poziv Prof.dr. Johna Morgan, dekana King's Collega koji se nalazi u sklopu Sveučilišta u Zapadnom Ontariu provodim dva tjedna u svibnju ove godine na edukaciji o smrti i žalovanju. Tih dana na King's Collegu provodi se i Dvadeseta međunarodna konferencija o smrti i žalovanju – «Tuga tijekom života; kako se nositi s boli, tugom i gubitkom u vremenima promjena». Konferencija je bila namjenjena različitim profilima stručnjaka koji se u svakodnevnom radu susreću sa smrću, gubicima i tugom, te stresom i traumom, tj. liječnicima, psiholozima, socijalnim radnicima, policajcima, medicinskim sestrama, vozačima hitne pomoći, vatrogascima, duhovnicima, radnim terapeutima, učiteljima i volonterima koji rade s osobama u kriznim životni situacijama.

Za prigodu ovog izvješataja o aktualnim događanjima izdvojit ću neke posebnosti iz izlaganja gospođe Susan McCoy pod nazivom «Polijski službenik govori iz rovova», kao i osobna zapažanja i iskustva. Gđa. Susan McCoy je umirovljeni policijski narednik koja je služila u policijskim snagama Toronta preko 25 godina. Njezina pozicija prije umirovljenja je bila voditelj odjela za treniranje ljudskih odnosa (komunikaciju) pri policijskoj akademiji u Torontu. Trenutno ima privatnu praksu kao edukator i savjetovatelj u područjima stresa, traume, umiranja, smrti i žalovanja. Svoje izlaganje temelji na svjedočenjima policajaca o tome kako se nose s osobnom napetošću i tugom, te napetošću i tugom drugih ljudi.

U vrlo stresnim situacijama, gotovo redovito se nalaze djelatnici Odjela za ubojstva i Odjela za narkotike. Njihov posao vrlo je specifičan i neizvjestan. Svakodnevno su izloženi stresnim i neočekivanim događanjima. Osobito sresne situacije predstavljaju im ona događanja u kojima se nastale posljedice sa smrtnim ishodom, silovanja i akutne (alkoholne ili narkotičke) intoksikacije maloljetnika. Postavlja se pitanje kako članovima obitelji i najbližim srodnicima

priopćiti vijest o nastalom događanju. Priopćavanje loših, teških vijesti vrlo je zahtjevan i osjetljiv posao. Svi policajci iz navedenih odjela prolaze edukaciju o načinu priopćavanja loših vijesti. Mnogi od njih prisjećaju se vlastite tuge i nemoći u situacijama kad se od njih najviše očekivalo. No, svi smo ljudi i empatija, suosjećanje i razumijevanje su neophodni za kvalitetno obavljanje poslova koji se odnose na rad s ljudima. Rigidna profesionalna fasada nikome ne pomaže.

Značajan subjektivan problem policajcima predstavlja gubitak kolege policajca za vrijeme akcija. Osjećaj krivnje preživjelog neminovno se javlja, a i potreba za osvetom. Srećom, policijski sustav u Kanadi ima dobro osmišljene sustave za sažetu psihološku integraciju traume koji neposredno nakon stresnog događaja reagiraju i terapijski rade sa svim neposrednim i posrednim sudionicima stresnog odnosno traumatskog događaja. U terapiju se automatski uključuju i članovi obitelji svih sudionika. Pri tome su važni coping mehanizmi svakog pojedinca, tj. načini na koje se ranije suočavao s kriznim situacijama, problemima, stresom i traumom. Sustav za zaštitu mentalnog zdravlja nudi stalnu pomoć i podršku.

Obavljajući tako zahtjevan i stresan posao policajci ističu da unatoč postojanju psihosocijalne pomoći i podrške s vremenom ponekad osjećaju opću napetost, promjenjiva raspoloženja, gubitak apetita, a u složenijim situacijama i noćne more, te otuđenje od članova obitelji. Posebno ih smeta stigmatiziranost od kolega s drugih policijskih odjela kada se počnu drugačije ponašati, kako navode «... *Pusti tog divljaka s narkotika ... vidiš da je puka'...*». Stalan problem su i ulične pucnjave uz uvijek diskutabilno pitanje: Kada upotrijebiti oružje i pucati?! Iako vrijedi načelo samoobrane odnosno zaštite ljudskog integriteta, neizvjestan trenutak odluke o životu i smrti često ruši sva moralana i zakonska načela i reagira se stihijski i situacijski.

Nadalje od problema ističu rad s prijestupnicima koji slabo govore engleski ili francuski jezik (službeni jezici u Kanadi). Radi se o raznim useljenicima iz ekonomski manje razvijenih zemalja koji u Kanadi pokušavaju ostvariti egzistenciju. To se poglavito odnosi na useljenike iz Malezije, Južne Europe i tranzicijskih zemalja. Često se susreću i s izjelicama/prognanicima s područja bivše Jugoslavije. Najčešće ne uvažavaju (ili ne razumiju da su to sada šest samostalnih zemalja) podjelu prema novonastalim državnim ustrojstvima, nego generalno stavljaju obilježje YU. Pokušala sam im na novom zemljovidu Europe prikazati pravo stanje stvari, no ne znam koliko je to imalo efekta.

Ističu i problem s medijima i sredstvima javnog priopćavanja koji često donose krive procjene ili samo pretpostavke o nekom događaju dok još traje istraga. Često neprovjerene obavijesti «iscure» u javnost i dodatno otežavaju ionako složenu situaciju. Osobito se to odnosi na situacije u kojima su djeca žrtve obiteljskog nasilja i incesta kada se *policajska* i *medijska* prava na zaštitu razlikuju. Policija, kao i pravni sustav nastoje zaštititi žrtvu, a medijima treba senzacija i javna diskusija o problematici.

Inače, kanadska policija je vrlo ljubazna i susretljiva. Više upozorava i uči, manje primjenjuje represivne mjere. Na ulazima u policijske postaje ili manje dislocirane punktove nalaze se plakati s fotografijama nestale djece za kojima se traga, te pokoji foto-robot prikaz najčešće pljčkaša banke. Na svaki telefonski poziv «911» na teren izlazi policija, hitna medicinske pomoć i vatrogasci.

U Kanadi je na snazi poticajna politika protiv pušenja i konzumacije alkohola. U naseljima postoje znakovi «Neighbourhood Watch Community» - susjedstvo promatra zajednicu, što znači da su svi ljudi u ulozi policajca i da imaju pravo i obvezu međusobno se upozoravati na eventualne propuste i sudjelovati u održavanju reda i mira. Nema parkiranja na mjestima koja za to nisu predviđena, osobito ne na zelenim površinama, bacanja smeća na samoniklim deponijama i sl. Osobito me je zadivila njihova discipliniranost u prometu – unatoč postojanju vrlo kvalitetnih i održavanih prometnica, te novih i snažnih automobila kanadani se voze vrlo disciplinirano poštujući vrlo stroga ograničenja brzine i vezivanja sigurnosnih pojaseva. Vozi se u koloni, nema preticanja i slalom vožnje (iako za jedan smjer postoji nekoliko kolničkih trakova). U naseljenim mjestima vrlo se poštuje pravo pješaka; ima dovoljno pješačkih prijelaza dobro obilježenih horizontalnom i vertikalnom signalizacijom i postoji obveza zaustavljanja motornog vozila ispred pješačkog prijelaza bez obzira na to postoji li koji pješak u blizini ili ne i toga se vozači vrlo strogo pridržavaju. Pješacima ne pada na pamet prelaziti (pretrčavati) kolnik na mjestima koja za to nisu namjenjena. Postoji i dovoljan broj biciklističkih staza. Postavljenim *humanim* znakovima također se podsjeća sudionike u prometu da pomognu starijim i nemoćnim osobama prilikom prelaska preko ceste.

Kultura zapadnog načina življenja ima i svoje pozitivne strane. Osim preuzimanja nasilnog ponašanja iz filmova, korisno bi bilo pokušati i neke prednosti oživjeti u našoj sredini. Pri tome osobito mislim na poticanje građana na vlastitu odgovornost za život u zajednici, kao i što kvalitetniju psihosocijalnu skrb za mentalno zdravlje svih pomagača, poglavito policije.